

Темјанушки во март

Сара Цио

**АКО И ТИ САКАШ КНИГИ...
ИЗДАВАЧКА КУЌА САКАМ КНИГИ**

www.sakamknigi.mk

На светот има толку многу книги, а толку малку време...

Строго избрани одлични наслови за сите кои сакаат книги со уникатни приказни достоини за нивното време...

Наслов на оригиналот

The violets of march

© 2011, Sarah Jio

Copyright © за македонското издание

Издавачка куќа Сакам книги, 2018

Преведувач Ивана Павловска

Лектор Марија Иванова

Главен уредник Ивана Спасев

Компјутерска обработка Деана Николовска

Дизајн на корица Диме Спасев

Печатење Печатница Графостил - Скопје, 2017

Тираж 1000 примероци

Сите права за книгата се задржани. Ниту еден дел од ова издание не смее да биде препечатуван, копиран или објавуван во која било форма или на кој било начин во електронските или печатените медиуми, без согласност од издавачот.

Темјанушки *во март*

Сара Џио

АКО И ТИ САКАШ КНИГИ...

Еден

„Претпоставувам дека тоа е тоа“, рече Џоел, потпирајќи се на вратата од нашиот стан. Неговите очи залутаа како да се обидуваше да го запомни секој детаљ од њујоршкиот двокатен стан, што заедно го купивме и реновиравме пред пет години - во за нас посреќни времиња. Тоа беше убава глетка: влезот со деликатниот лак, стариот камин што го најдовме во антикварница во Конектикат, кој како богатство го донесовме дома, и богатите сидовите во трпезаријата. Очајувавме за бојата, но конечно се одлучивме за мароканска црвена, нијанса која беше и мистична и сурова, како нашиот брак. На крајот, тој мислеше дека е премногу портокалова. Јас мислев дека е совршена.

За секунда нашите очи се сретнаа, но брзо погледнав надолу кон кутијата со селотејп во моите раце и автоматски го скинав последното парче, и набрзина го залепив на последната кутија со работите на Џоел, по кои дојде утрово. „Чекај“, реков, сеќавајќи се на нешто сино обвинено во кожна обвивка, што го видов во сега затворената кутија. Го погледнав со поглед полн со обвинувања. „Дали ти ја зеде мојата копија од *Годините на Грејс*?“

Романот го прочитав на нашиот меден месец во Тахити пред шест години, но не сакав сеќавањето од нашето патување да го поврзувам со неговите испишани страници. Враќајќи се наназад, никогаш нема да разберам како книгата на веќе покојната

добитничка на Пулицеровата награда од 1931 година се имаше најдено во правливиот куп од бесплатни книги во хотелот, но како што ја извадив од корпата и ја отворив, почувствував како срцето гледа длабока сличност што не можев да си ја објаснам. Потресната приказна раскажана на страниците за љубов, загуба и прифаќање, за тајни страсти и тежината на интимните мисли, засекогаш го променија начинот на кој гледав на сопственото пишување. Можеби тоа и беше причината поради која *престанав* да пишувам. Доел никогаш не ја прочита книгата, и ми беше мило поради тоа. Беше премногу интимна за да се сподели. Беше напишана како мојот ненапишан дневник.

Доел гледаше додека јас го вадев селотејпот и ја отворав кутијата, пребарував додека не ја најдов старата книга. Кога ја најдов, воздивнав од олеснување.

„Извини“, рече тој чудно. „Не знаев дека...“

Тој не знаеше многу работи за мене. Ја зграбив книгата посилено, му кимнав со главата и ја залепив кутијата. „Мислам дека тоа е сè“, реков, исправувајќи се.

Ме погледна внимателно, и овој пат му возвратив на погледот. За неколку саати, барем додека не ги потпишам документите за развод, тој сè уште беше мој сопруг. Сепак беше тешко да гледам во тие темно кафени очи знаејќи дека човекот за кого се омажив ме оставаше за друга. *Како стигнавме до овде?*

Сцената на нашиот крај ми се вртеше во глава како трагичен филм, како што ми се вртеше цело време откако се разделивме. Почна едно дождливо понеделничко утро во ноември. Правев кајгана со табаско сос, неговиот омилен појадок, кога ми кажа за Стефани. Како го засмевала. Како го разбирала. Како се *поврзале*. Си замислував две леко коцки како се лепат, и се стресов. Звучи смешно, но кога ќе се сетам на тоа утро, го чувствувам мирисот на изгорени јајца со табаско. Да знаев дека така ќе мириса крајот на мојот брак, ќе земев да правам палачинки.

Погледнав уште еднаш во лицето на Џоел. Очите му беа тажни и несигурни. Знаев дека ако се исправам и се фрлам во неговата преградка, ќе ме фати со љубовта на виновен сопруг, кој нема да ме напушти, нема да стави крај на нашиот брак. Но не, си реков самата. Штетата беше направена. Нашата судбина беше одлучена.

„Збогум Џоел“, реков. Срцето можеби сакаше да остане, но мозокот знаеше подобро. Тој мораше да си оди.

Џоел делуваше повредено. „Емили, јас...“

Дали бараше прошка? Втора шанса? Не знаев. Со раката му дадов знак да престане со зборување. Ја собрав сета сила и реков, „Збогум“.

Ми кимна и се заврте кон вратата. Ги затворив очите и слушав како ја затвораше вратата зад себе. Ја заклучи однадвор, гест што ми го зграби срцето. *Тој сè уште се грижи...* За мојата безбедност, барем. Затресов со главата и се потсетив да ги сменам бравите, а потоа слушав како се оддалечуваат неговите чекори додека уличната врева не ги проголта целосно.

Кога подоцна ми засвони телефонот, сфатив дека откако Џоел замина, седев на подот задлабочена во *Годините на Грејс*. Дали помина минута? Цел час?

„Доаѓаш?“ Тоа беше Анабела, мојата најдобра пријателка. „Ми вети дека нема сама да ги потпишеш документите за развод“.

Дезориентирана, погледнав кон часовникот. „Извини, Ани“, реков, барајќи ги клучевите и ковертот во мојата чанта. Требаше да се сретнам со неа во ресторанот пред четириесет и пет минути. „Доаѓам“.

„Добро“, рече таа. „Ќе ти нарачам пијалак“.

Калум, нашето омилено место за ручек, беше на растојание од четири блока од мојот стан, и кога пристигнав десет минути подоцна, Анабела ме поздрави со преградка.

„Гладна си?“ праша кога седнавме.

Воздивнав. „Не“.

Анабела се намурти. „Јаглени хидрати“, рече подавајќи ми ја кошницата со леб. „Потребни ти се јаглени хидрати. Каде се документите? Да завршиме со тоа“.

Го извлеков ковертот од мојата чанта и го ставив на масата, погледнувајќи го со внимателност со која некој би гледал кон динамит.

„Знаеш дека ова е твоја вина“, рече Анабела со полу насмевка.

И упатив остар поглед. „Како мислиш моја вина?“

„Не се *мажиш* со мажи кои се викаат Џоел“, рече таа со обвинувачки тон во гласот. „Никој не се мажи за Џоел. Излегуваш со Џоел, дозволуваш да те честат пијачка и да ти подаруваат убави работи од Тифани, но не се мажиш за нив“.

Анабела работеше на докторат по социјална антропологија. За двете години во кои истражуваше, таа анализираше бракови и разводи на нетипичен начин. Според нејзините пронајдоци, стапката на успешност на бракот можеше да се открие преку името на мажот.

Омажи се за Илај и ќе уживаш во среќен брак околу 12,3 години. Бред? 6,4. Со Стив бракот пропаѓа за само четири. И што се однесува до Анабела, немој никогаш - *никогаш* - да се омажиш за Престон.

„И што кажуваа податоците за Џоел?“

„Седум записка две години“, рече со заповеден тон.

Кимнав. Ние бевме во брак шест години и две недели.

„Мораш да си најдеш некој Трент“, рече таа.

Направив незадоволна гримаса. „Го мразам името Трент“.

„Океј, тогаш Едвард или Бил или... не, Брус“, рече таа. „Овие имиња имаат долги бракови“.

„Точно“, реков саркастично. „Можеби можеш да ме однесеш на шопинг по сопруг во дом за пензионери“.

Анабела е висока и слаба и убава - убава како Џулија Робертс, со нејзината долга, брановидна темна коса, порцеланска кожа и интензивно црни очи. На триесет и три години сè уште не беше мажена. Причината според неа, беше цезот. Не можеше да најде маж кој ги сака Мајлс Дејвис и Херби Хенкок колку и таа.

Му даде знак на келнерот: „Ќе земеме уште две, Ве молам“. Ја зеде мојата чаша за мартини и остави мокра трага од чашата на ковертот.

„Време е“, рече нежно.

Раката ми трепереше додека го отворав ковертот и ги вадев листовите хартија, дебели неколку сантиметри. Асистентот на мојот адвокат имаше обележано три страници со розови самолепливи ливчиња со натписот ‘потпиши овде’.

Посегнав во чантата по пенкало и почувствував грутка во грлото додека се потпишував на првата страница, и на втората, и на последната. Емили Вилсон со читливо *h*. Така се потпишував уште од петто одделение. Ја напишав и датата, 28^{-ми} февруари, 2005, кога заврши нашиот брак.

„Добра девојка“, рече Анабела, поддавајќи ми мартини. „И, ќе пишуваш за Џоел?“

Бидејќи сум писател, Анабела како и сите што ги познавав, веруваше дека пишувањето за врската со Џоел ќе биде моја најдобра одмазда.

„Можеш да изградиш цела приказна за него, можеби само да му го смениш името“, продолжи таа. „Можеш да го викаш Џо и направи го да изгледа како тежок идиот“. Касна од ручекот и за малку ќе се задавеше од храната во нејзината уста од смеењето, а потоа додаде, „Не, идиот со проблем со ерекцијата“.

Единствен проблем беше тоа што дури и да сакав да напишам книга за Џоел, а не сакав, тоа ќе беше ужасна книга. На сè што ќе ставев на хартија, дури и да успеев да напишам нешто, ќе му недостасуваше имагинација. Го знаев тоа затоа што секој ден во изминатите осум години се будев, седнував на мојата маса и гледав во

празна страница. Понекогаш ќе напишев некоја одлична реченица или неколку солидни, но потоа замрзнував. И кога ќе замрзнев, мразот не можеше да се растопи.

Мојот терапевт, Бони, го нарекуваше тоа клинички (не лековито) писателска блокада. Мојата муза беше болна и прогнозата за нејзино лекување не изгледаше добро.

Пред осум години напишав бестселер. Пред осум години бев на врвот на светот. Бев слаба - не дека сега сум дебела (добро, можеби малку бутовите) - и на листата на *Њујорк Тајмс* за најпродавани книги. Доколку постоеше листа на *Њујорк Тајмс* за најдобар живот, ќе бев и на таа, сигурно.

По објавувањето на мојата книга, *Барајќи ја Али Ларсон*, мојот агент ме охрабруваше да напишам продолжение. Таа ми кажа дека читателите барале втор дел. Мојот издавач ми понуди двоен аванс за втората книга. Но колку и да се трудев, немав ништо повеќе да напишам, ништо повеќе да кажам. И мојот агент престана да се јавува. Издавачите престанаа да ме бараат. Читателите престанаа да се грижат. Единствениот доказ дека мојот поранешен живот не беше измислен беа чековите кои понекогаш доаѓаа по пошта, и по некое писмо што го добивав од некој чуден читател по името Лестер МекКејн, кој веруваше дека е заљубен во Али, главниот лик од мојата книга.

Сè уште се сеќавам на возбудата што ја почувствував кога ми пријде Џоел, на забавата по повод издавањето на мојата книга во хотелот Медисон Парк.

Тој бил на некоја коктел забава во соседната просторија и ме видел како стојам до вратата. Го носев фустанот од *Бетси Џонсон*, кој во 1997 беше *најдоброт*: црн без ракави на кој потрошив засрамувачки висока сума пари. Но да, секако, вредеше за *секој денар*.

Сè уште го чувам во мојот орман, но во моментот кога се присетив на вечерта почувствував ненадејна потреба да одам дома и да го запалам.

„Одлично изгледаш“, рече тој, храбро, уште пред да се претстави. Се сеќавам како се почувствував кога го слушнав како ги изговара тие зборови.

Можеби тоа беше неговата препознатлива фраза за запознавање, и да бидеме искрени, сигурно и беше. Но во моментот направи да се почувствувам како девојка од милион долари. Премногу личеше на Џоел.

Неколку месеци претходно, GQ објавија вест за најдобри „обични“ неженети момци во Америка... не, не листата на која секоја година се наоѓа Џорџ Клуни; туку листа на која се наоѓаа сурфер од Сан Диего, забар од Пенсилванија, наставник од Детроит и да, адвокат од Њујорк, Џоел. Тој беше во најдобрите 10. И некако, ја успеав да го зграбам.

И да го изгубам.

Анабела мавташе со рацете пред мене. „Земјата ја повикува Емили“, рече таа.

„Извини“, ѝ одговорив, треперејќи. „Не, нема да пишувам за Џоел“. Затресов со главата, враќајќи го ковертот во чантата. „Ако повторно пишувам, тоа ќе биде приказна поинаква од која било моја друга претходно“.

Анабела ми упати збунет поглед. „Што со продолжението на твојата последна книга? Нема ли да го завршиш тоа?“

„Не“, реков, виткајќи ја салфетката на половина и уште еднаш на половина.

„Зошто не?“

Воздивнав. „Не можам да го правам тоа повеќе. Не можам да се форсирам да напишам 85.000 просечни зборови, дури и тоа да значи договор за книга. Дури и да значи илјадници читатели со мојата книга во раце на плажа. Не, ако пишувам нешто повторно - дури и да напишам нешто повторно - тоа ќе биде поинакво“.

Анабела ме гледаше како да сакаше да стане и да ми аплаудира. „Погледни се“, рече таа смеејќи се. „Имаш пробив“.

„Не, немам“, реков јас тврдоглаво.

„Сигурно имаш“, продолжи таа. „Да го анализираме ова повеќе“. Ги спои рацете. „Ти велиш дека сакаш да пишуваш нешто поинакво, но јас мислам дека тоа значи дека срцето не ти било во последната книга“.

„Може да се каже“, реков.

Анабела зеде маслинка од нејзиното мартини и ја стави во уста. „Зошто не пишуваш за нешто што всушност ти значи?“ рече таа по некој момент. „Како место, или личност што те инспирирала?“

Кимнав. „Нели е тоа она што секој писател се обидува да го направи?“

„Да“, рече таа додека го бркаше келнерот назад со поглед кој велеше „Добри сме, и не, се уште нè сакаме сметка“. Потоа ми упати еден интензивен поглед. „Но дали си се обидела? Мислам, твојата книга беше фантастична, навистина, но Ем, дали во неа имаше нешто што навистина беше *ти*?“

Таа беше во право. Приказната беше одлична. Беше бестселер, по ѓаволите. И зошто не чувствував гордост за тоа? Зошто не чувствував *поврзаност* со неа?

„Те знам долго време“, продолжи таа, „и знам дека тоа не беше приказна која израсна од твојот живот, од твоите искуства“.

Не беше. Но од што во мојот живот можев да црпам? Помислив на моите родители и моите баба и дедо, и затресов со главата. „Тоа е проблемот“, реков. „Други писатели имаат од што да црпат - лоши мајки, насилство, авантури, детство. Мојот живот беше премногу... *ванила*. Без смртни случаи. Без трауми. Дури ни мртов миленик. Мачката на мајка ми, Оскар, има дваесет и две години. Нема ништо што гарантира раскажување на приказни, верувај ми, сум размислувала за тоа“.

„Мислам дека се потценуваш“, рече таа. „Мора да постои нешто. Некој пламен“.

Во овој момент му дозволив на мојот памет да залута, и кога почна, веднаш помислив на Би, тетката на мојата мајка, и на нејзиниот дом на островот Беинбриц, во Вашингтон Стејт. Ми недостасуваше таа исто толку колку што ми недостасуваше и островот. Како дозволив да поминат толку многу години од мојата последна посета?

Би, која имаше осумдесет и пет години, а се однесуваше како да има дваесет и девет, никогаш немаше деца, па јас и сестра ми станавме нејзини сурогат внуци. Таа ни праќаше честитки за роденден со нови крцкави педесет долари внатре, божиќни подароци кои беа кул, слатки за Денот на Вљубените, и кога во текот на летото ќе ја посетевме од нашиот дом во Портланд, Орегон, кришум под перницата ќе ни ставеше чоколадо, пред мајка ми да ја искара. „Не, тие само што си ги измија забите“.

Би беше невообичаена. Но имаше нешто што не *штима*ше со неа. Начинот на кој зборуваше премногу. Или премалку. Начинот на кој постојано беше гостопримлива и кисела, дарежлива и себична. И тука беа и нејзините тајни. Ја сакав поради тоа што ги имаше.

Мајка ми велеше дека луѓето што живеат сами голем дел од животот стануваат имуни на нивните чудни навики. Не бев сигурна дали верував во таа теорија или не, делумно затоа што и самата се плашев од живот како осамена стара мома. Се смирував себеси барајќи знаци.

Би. Веднаш можев да ја замислам на кујнската маса во нејзиниот дом на островот Беинбриц. Откако ја знаев, секој ден појадуваше ист појадок: ферментиран тост со путер и мед. Го сече златно кафениот тостиран леб на четири мали квадрати и ги става на книжна крпа превиткана на половина. Дебел слој на растопен путер оди на секое парче, дебел како шлаг на колаче, и секое е прекриено со голем слој на мед. Како дете, ја гледав како го прави ова стотина пати, па и ден денес, кога сум болна, ферментиран тост со путер и мед ми е како лек.

Би не е убава жена. Повисока е од повеќето мажи, со лице кое е некако прешироко, преголеми раменици, преголеми заби. Сепак, црно белите фотографии од нејзината младост откриваат пламен на нешто, одредена убавина која сите жени ја поседуваат во своите дваесетти.

Многу ми се допаѓаше една фотографија од неа на тие години, која беше закачена во рамка за слика од школки, во ходникот на мојот дом од детството, не баш место за почит, бидејќи ако сакаш да го видиш ќе треба да се качиш на нешто високо. Старата, на рабовите извалкана слика, ја прикажуваше Би каква што не ја познавав. Седната со група пријатели на кебе на плажа, изгледаше безгрижно и се смееше заводливо. Друга жена беше навалена кон неа, шепотејќи ѝ на уво. *Тајна*. Би стегаше бисери кои ги носеше на својот врат и гледаше во камерата на начин на кој никогаш ја немав забележано да гледа во чичко Бил.

Многу години се прашував кој сиркаше од зад објективот.

„Што вели таа?“ Ја запрашав мајка ми еден ден како дете, гледајќи ја фотографијата.

Мајка ми не свртувајќи го погледот од перените алишта со кои се мачеше во ходникот, одговори: „*Кој*, што вели?“

Покажав кон жената до Би. „Убавата жена што ѝ шепоти на тетка Би“.

Мајка ми веднаш застана и се доближи до мене. Посегна и го забриша правот од фотографијата со ракавот од нејзиниот џемпер. „Никогаш нема да дознаеме“, рече со очигледна жалост кон фотографијата.

Починатиот чичко на мојата мајка, Бил, беше згоден херој од Втората Светска Војна. Сите велеа дека се оженил со Би поради нејзините пари, но тоа беше теорија во која јас не верував. Гледав како ја бакнуваше, начинот на кој ја прегрнуваше во текот на летните ноќи од моето детство. Тој ја сакаше; немаше сомнеж во тоа.

Дури и знаев, по начинот на кој мајка ми зборуваше како таа е против нивната врска, дека таа веруваше оти Бил можеше да најде некоја подобра за него. Би, според неа, беше премногу нетрадиционална, неженствена, премногу груба, премногу сè.

Сепак, секое лето се враќавме да ја посетиме тетка Би. Дури и по смртта на чичко Бил, кога јас имав девет години. Местото беше смирувачко, со галебите кои летаа високо, со извонредните градини, мирисот на заливот Пугет, големата кујна со прозорци кои гледаа кон сивата вода, прогонувачкиот звук на брановите кои се удираа во брегот. Јас и сестра ми го сакавме, а и покрај чувствата на мајка ми кон Би, знаев дека и нејзе ѝ се допаѓаше. Имаше смирувачки ефект на сите нас.

Анабела ми упати поглед кој значеше дека знае за што размислував. „Имаш приказна во главата, нели?“

Воздивнав. „Можеби“, реков ноншалантно.

„Зошто не отпатував некаде?“ предложи таа. „Мораш да побегнеш малку од овде, да си ја разбистриш главата“.

Мрднав со носот на таа идеја. „Каде би одела?“

„Некаде далеку од овде“.

Таа имаше право. Големото Јаболко е користољубив пријател. Градот те сака кога си на врвот и те удира кога си доле.

„Ќе дојдеш со мене?“ Нè замислив двете на тропска плажа со коктели со чадорчиња.

Таа одмавна со главата. „Не“.

„Зошто не?“ Се почувствував како кученце - исплашено и изгубено, кое само сака некој да му стави синџир на вратот и да му каже каде да оди, што да прави, како да се однесува.

„Не можам да дојдам со тебе бидејќи ова е нешто што мораш да го направиш сама“. Нејзините зборови ме шокираа. Ме погледна директно во очи, како да требаше да го апсорбирам секој збор што требаше да ми го каже. „Ем, твојот брак пропадна, а ти не пролеа ниту една солза“.

Кога се враќав назад накај мојот стан размислував за тоа што ми го кажа Анабела и моите мисли повторно, се свртеа кон тетка Би. *Како можев да дозволам да поминат толку години без да ја посетам?*

Слушнав пискав звук над мојата глава, непогрешлив звук на метал на метал, погледнав нагоре. Бакарен ветропоказател во форма на патка, кој беше со патина, гордо стоеше на врвот на едно кафуле. Бучно се вртеше на ветерот.

Срцето ми затрепери додека гледав во познатата слика. Каде го имав видено ова претходно?

Тогаш ми текна. *Сликата. Сликата на Би.* До тој момент, имав заборавено на сликата што ми ја даде кога бев дете. Таа сликаше, и се сеќавам на чувството на гордост што ме исполни кога ме избра да бидам чувар на нејзината уметност. Јас го нареков тоа ремек-дело и таа се насмеа на моите зборови.

Ги затворив очите и можев совршено да го видам крајбрежјето насликано со маслени бои: показателот на ветер во форма на патка ставен на врвот на старата куќа на плажата, и на еден пар, кои се држат за рака и шетаат на брегот.

Почувствував вина. Каде беше сликата? Ја спакував некаде кога со Џоел се преселивме во станот - според него не одговараше на тоа како ни беше уреден станот. Исто како што се оддалечив од островот што го сакав како дете, ги спакував и остатоците од моето детство во кутии. *Зошто? За што?*

Ги забрзав чекорите додека несвесно не се претворија во трчање. Се сетив на *Годините на Грејс. Дали и мојата слика ненадејно завршила во кутија со работите на Џоел? Или полошо, дали јас по грешка ја спакував во кутијата за донации со книги и облека за Црвен Крст?*

Стасав до влезната врата и насилно го ставив клучот во бравата, а потоа се стрчав по скалите кон

мојата соба и го отворив гардероберот. Таму, на горната полица имаше две кутии. Извадив една и буричкав низ работите внатре: неколку плишени мечиња од детството, кутија со стари фотографии и неколку тетратки полни со исечоци од моето двегодишно пишување за училишниот весник. Сепак, од сликата немаше трага.

Посегнав кон втората кутија, погледнав внатре и ја најдов куклата Парталавата Ен, кутија со пораки од моите симпатии од средно и мојот омилен дневник од основно. Тоа беше сè.

Како можев да ја изгубам? Како можев да бидам толку невнимателна? Се исправив и уште еднаш со поглед убаво го скенирав гардероберот. Пластично кесе збутано во кошот на гардероберот ми го привлече погледот. Додека го вадев на светлина, срцето ми беше силно од очекување.

Внатре во кесето, замотано во тиркизно розова крпа за плажа, беше сликата. Почувствував болка длабоко во мене, додека ја стискав сликата со рацете. Показателот за ветар. Плажата. Старата куќа. Сите беа како што се сеќавав на нив. Но не и парот. Не, нешто беше поинакво. Секогаш сум мислела дека парот на сликата се Би и чичко Бил. Жената сигурно беше Би, со нејзините долги нозе и препознатливите бебешко сини капри панталони. Нејзините „летни панталони“, како што ги викаше. Но, мажот не беше чичко Бил. Не.

Како сум можела да го пропуштам ова? Бил имаше светла коса, песочно руса. Но овој човек имаше густа, темна брановидна коса.

Кој беше тој?

И зошто Би се насликала со него?

Го оставив нередот на подот и со сликата во рака се упатив кон долниот кат, кон мојот телефонски именик. Го свртев препознатливиот број на телефонот и вдишав длабоко, слушајќи ги првите тонови на телефонот, подоцна и вторите.

„Ало?“ Нејзиниот глас беше ист - длабок и силен, со нежни краевии.

„Би, овде е Емили“, реков, со напукнат глас. „Извини што оставив да помине толку време. Само што јас...“

„Бесмислено, мила“, рече таа. „Нема потреба од никакво извинување. Дали ја доби мојата разгледница?“

„Твојата разгледница?“

„Да, ти ја пратив минатата недела, кога чув за твоите вести.“

„Слушна?“ Немав кажано на никој за Џоел. Ни на моите родители во Портланд - барем сè уште. Ни на мојата сестра во Лос Анџелес, со нејзините совршени деца, посветен сопруг и градината со органски зеленчук. Дури ни на мојот терапевт. И покрај тоа, не бев изненадена што вестите стигнале до островот Беинбриц.

„Да“, рече таа. „Се запрашав дали ќе дојдеш на посета“. Направи пауза. „Островот е извонредно место за заздравување и полнење на батериите“.

Со прстите поминав по рабовите на сликата. Сакав во моментот да сум таму - на островот Беинбриц, во топлата, голема кујна на Би.

„Кога доаѓаш?“ Би не трошеше зборови.

„Дали утре е премногу скоро?“

„Утре“, рече таа, „е први март, месецот кога звуците се најубави, мила. Тогаш се неверојатно живи“.

Знаев на што мислеше кога го кажа тоа. Гласниот звук на сивата вода. Алгите, морската трева и школките. Можев да го вкусам морскиот воздух. Би веруваше дека заливот Пугет беше одличен за заздравување. И знаев дека штом пристигнам, таа ќе ме охрабри да ги соблечам чевлите и да стапнам во водата, дури и да е еден часот по полноќ, дури и температурата да е само шест степени над нулата, што сигурно ќе биде.

„И, Емили?“

„Да?“

„Има нешто важно што треба да поразговараме“.

„Што тоа?“

„Не сега. Не преку телефон. Кога ќе дојдеш, мила“.

Кога спуштив, отидов до поштенското сандаче каде што најдов сметка од кредитна картичка, каталог од Викторија Сикрет адресиран до Џоел и голем коверт. Ја познав адресата за враќање и ми текна каде ја имам видено претходно: на документите за развод. Тука беше и фактот што ја барав на интернет претходната недела. Тоа беше новата куќа на Џоел на педесет и седмата улица, која ја делеше со Стефани.

Ме пукна адреналин кога помислив дека Џоел можеби стапуваше во контакт со мене. Можеби ми праќаше писмо, картичка, не - романтична порака за почеток на потрага: покана за да го сретнам некаде низ градот, каде ќе има друга порака, и уште четири потоа, таму ќе биде тој ќе ме чека на местото каде се запознавме пред многу години. И во раката ќе држи ружа, не - знак, и на него ќе пишува ИЗВИНИ, ТЕ САКАМ. ПРОСТИ МИ. Токму така. Тоа ќе биде совршен крај на трагична приказна.

Дај ни среќен крај, Џоел, се затекнав себеси како несвесно шепотам додека со прстите поминував по ковертот. Тој сè уште ме сака. Сè уште чувствува нешто.

Но, кога го отворив ковертот и внимателно ја извлеков златно обоената картичка внатре, мојата фантазија се урна. Не можев да направам ништо друго, освен да зјапам.

Дебелата картичка. Модерната калиграфија. Тоа беше покана за свадба. Покана за *неговата* свадба. 18.00 часот. Вечера. Танцување. Прослава на љубовта. Говедско или пилешко месо. Прифати со задоволство. Одбиј со каење.

Се упатив кон кујната и смирено ја поминав корпата за отпадоци, ставајќи ја поканата за свадба во корпата со кујнското ѓубре, над остатоците од мув-лосано пилешко.

Буричкајќи низ другата пошта, од рака ми испадна списание и кога се наведнав да го подигнам, ја видов

Темјанушки во март

разгледницата од Би, која се криеше во страниците на списанието. На предната страна имаше траект, бел со зелени линии, кој пристигнуваше на Орловото пристаниште. Ја свртев од задната страна и прочитав:

*Емили,
Островот има начин на кој те повикува кога
е време. Дојди дома. Ми недостигаш, мила.
Со љубов,
Би.*

Ја залепив разгледницата за градите и длабоко воздивнав.

Зва

1-ви март

Островот Беинбриц никогаш не успеваше да ја сокрие својата светлост, дури и во темнина. Гледав од прозорците додека траектот се доближуваше до Орловото пристаниште, минувајќи покрај крајбрежјата покриени со камчиња и куќите покриени со шиндра кои храбро се држеа на ридот. Бев маѓепсана од осветлените портокалови ентериери, во кои луѓето како да правеа место плус додека се собираа околу огништето да пијат вино или топло какао.

Островите откриваа дека се составени од различни луѓе: мајки кои возеа Волво, чии сопрузи со траект патуваа кон своите директорски позиции во Сиетл, изолирани уметници и поети и мноштво од познати личности. Постоеја озборувања дека пред да се разделат Џенифер Анистон и Бред Пит купиле девет акри земја на западниот брег и секој знаеше дека неколку поранешни членови на серијата *Островот Гилиган* го сметаа Беинбриц за дом. Очигледно, ова беше добро место да се изгубиш. И токму тоа имав намера да го направам.

Од север до југ, островот е долг само шеснаесет километри, но на свој начин личи на континент. Има заливи, морски теснеци, каллива земја, винарска визба, фарма со шумско овошје, фарма со лами, шеснаесет ресторани, кафеуле кое прави домашни кроасани со

цимет и најдоброто кафе кое сум го пробала, пазар чии производи се локално произведено вино од малина и швајцарска органска блитва, набрана неколку часови пред да се најде на тезгите.

Зедов воздух и погледнав кон мојот одраз на прозорецот, и изморена, сериозна жена гледаше во мене - различна од девојката која за првпат дојде на островот пред многу години. Направив гримаса кога се сетив на нешто што го кажа Џоел пред неколку месеци. Се подготвувавме да го напуштиме станот за вечера со пријателите. „Ем“, рече тој, гледајќи ме осудувачки. „Да не заборави да се *нашминкаш*?“

Да, бев нашминкана, фала многу, но огледалото во ходникот откриваше бледа и обична кожа. Високите јаболчици кои ги имав само јас од моето семејство и за кои мајка ми велеше дека ми се од млекарот - јаболчиците за кои секој велеше дека се одлична карактеристика - изгледаа некако... не како што треба. *Јас* не изгледав како што треба.

Излегов од траектот на рампата која ме носеше кон терминалот каде што требаше да ме чека Би, во нејзината зелена Фолксваген Буба од 1963^{-та}. Воздухот мирисаше на морска трева, гасови од моторот на траектот, школки во процес на распаѓање и елови дрвја, исто како што мирисаше кога имав десет години.

„Треба да го флашираат, нели?“ рече еден човек од зад мене.

Сигурно имаше минимум осумдесет години. Носеше сомотски костум. Личеше на професор со очилата за читање со дебели рамки кои висеа од неговиот врат - згоден, на некој симпатичен начин.

Не бев сигурна дали ми зборувавше мене, додека не ми прозбори повторно. „Мирисот“, рече намигнувајќи. „Треба да го зачуваат во шише“.

„Да“, реков кимајќи со главата. Точно знаев на што мислеше и се согласував. „Не сум била овде десет години. Заборавив колку ми недостасуваше“.

„Ох, значи не си од овде?“

„Не“, реков. „Но ќе бидам тука сега цел месец“.

„Тогаш добредојде“, рече тој. „Посетуваш некого или си во потрага по авантура?“

„Мојата тетка Би“.

Ја отвори устата од зачуденост. „Би Ларсон?“

Се насмевнав. Како да постоеше друга Би Ларсон на островот. „Да“, реков. „Ја познавате?“

„Секако“, рече како да требаше да го знам тој факт. „Јас сум нејзин сосед“.

Се насмевнав. Пристигнавме на терминалот, но немаше трага од автомобилот на Би.

„Знаеш“, продолжи тој, „ми се виде позната од некаде во првиот момент кога те видов и...“

Ги кренавме главите нагоре кога го чувме непогрешливиот звук на пукање од моторот на Фолксвагенот. Би возеше пребрзо за некој на нејзина возраст - за секоја возраст всушност. Секој би очекувал осумдесет и пет годишник да се плаши од педалот за гас, или барем да го почитува. Но не и Би. Таа зачкрипе на асфалтот и застана на неколку сантиметри од нашите нозе.

„Емили!“ рече Би, брзо излегувајќи од автомобилот, со широко отворени раце. Беше облечена во темни фармерки, малку раширени долу, и бледо зелена туника. Би беше единствена жена која во своите осумдесетти се облекуваше како сè уште да беше во своите дваесетти - добро, дваесет и нешто од шеесеттите можеби; шарата на нејзината блуза беше со умерен дизајн.

Почувствував грутка во грлото кога се прегрнавме. Не солзи, само грутка.

„Баш зборував со твојот сосед...“ реков, сфаќајќи дека не го прашав за неговото име.

„Хенри“, рече тој со насмевка и ми ја пружи раката да се запознаеме.

„Мило ми е што се запознавме Хенри. Јас сум Емили“. И јас почувствував дека го познавам од некаде. „Извини, мислам дека се имаме запознаено претходно, нели?“

Тој кимна со главата. „Да, но ти беше дете“. Ја затресе главата кон Би како да не му се веруваше колку сум пораснала.

„Дете, да те однесам дома“, рече Би, брзо поминувајќи покрај Хенри. „Според њујоркшко време, мора да е два часот по полноќ“.

Бев изморена, но не толку за да заборавам дека багажникот на Бубата се наоѓаше напред, па го сместив багажот. Би го запали моторот и кога се свртев да се поздравам со Хенри, тој беше заминат. Се запрашав зошто Би не му понуди превоз на соседот.

„Многу ми е мило што си тука, мила“, рече Би додека забрзуваше со автомобилот. Сигурносните појаси на автомобилот не работеа, но не се грижев. Тоа што бев таму со Би, на островот, правеше да се чувствувам безбедно.

Погледнав надвор во свезденото зимско небо додека Бубата врвеше по патот. Патот на скриениот залив се спушташе надолу кон крајбрежјето, со остри и кривулисти патеки кои потсетуваат на улицата Ломбард во Сан Франциско. Ни една жичарница не би успеала да мине низ сите заплеткани дрвја кон куќата на плажа на Би. Дури и да ги гледаш секој ден, нема да престанат да те воодушевуваат старите, бели колонијални куќи со влезови со столбови и бели ролетни поставени на двете крила од предните прозорци. Чичко Бил ја тераше да ги бојадиса зелени. Мајка ми велеше дека треба да бидат сини. Но Би секогаш инсистираше дека нема смисла да имаш бела куќа без црни ролетни.

Не можев да видам дали јоргованите расцутеле, или дали рододендроните беа бујни како што ги паметам, или плимата беше ниска или висока. Но дури и во темнината, местото изгледаше весело и светкаво, недопрено од времето.

„Стигнавме“, рече Би, кочејќи нагло, па морав да се задржам. „Знаеш што треба да направиш?“

Ги очекував токму тие зборови.

„Оди стави ги нозете во заливот малку“, рече таа покажувајќи кон плажата. „Ќе ти годи“.

„Утре“, одговорив со насмевка. „Вечерва само сакам да одам внатре и да се струполам на софата“.

„Во ред, мила“, рече таа додека ставаше прамен од мојата коса зад уво. „Ми недостасуваше“.

„И ти мене“, реков, стискајќи ѝ ја раката.

Го извадив багажот од багажникот и ја следев по поплочената патека која водеше до куќата. Би живееше овде долго пред да се омажи со чичко Бил. Нејзините родители умреле во сообраќајна несреќа кога таа била на факултет, и нејзе, на нивното единствено дете, ѝ оставиле богатство, со кое таа купи една значајна работа: трапезоиден замок; скапа, стара колонијална куќа со осум спални соби, која со години беше затворена. Од четириесеттите постоеше локална дебата, која беше најексцентричната работа што Би ја направила: купувањето на огромната куќа или реновирањето што го направи само еднаш, внатре и надвор.

Скоро секоја соба нудеше поглед кон брегот од големите прозорци кои чкрипеа во ветровитите ноќи. Мајка ми секогаш велеше дека куќата е премногу голема за жена која нема деца. Но јас сметам дека беше љубоморна; таа живееше во трисобна мала куќа.

Големата влезна врата зачкрипеа кога влеговме со Би. „Дојди“, рече таа. „Ќе го запалам огнот и ќе донесам пијалак“.

Гледав додека Би редеше дрва во каминот. Знаев дека јас требаше да го правам тоа наместо неа. Но бев премногу уморна и не можев да мрдам. Ме болеа нозете. Сè ме болеше.

„Смешно, нели?“ реков одмавнувајќи со главата. „Толку години во Њујорк, а ни еднаш не дојдов да те посетам. Јас сум ужасна внука“.

„Паметот ти бил на друго место“, рече таа. „Сепак, судбината има начин да те повика да се вратиш кога е време“.

Се сетив на зборовите од разгледницата на Би. До некаде, дефиницијата на Би за судбина повеќе ми делуваше како мој неуспех, но нејзините намери сепак беа добри.

Погледнав низ собата и воздивнав. „На Џоел ќе му се допаднеше тука“, реков. „Но никако не можев да го убедам да отсутствува од работа за да дојдеме“.

„Тоа е добра работа“, рече таа.

„Зошто?“

„Затоа што мислам дека јас и тој немаше да се согласуваме добро“.

Се насмевнав. „Веројатно си во право“. Би немаше трпение за преправање, а Џоел од друга страна беше замотан во слоеви и слоеви глума и преправање.

Стана и се упати кон аголот од собата каде што се наоѓаше нејзиниот бар. Просторот беше опкружен од сите страни со прозорци, освен еден сид каде што се наоѓаше една огромна слика. Се сетив на сликата што ја ставив во куферот пред да дојдам. Сакав да ја прашам за тоа, но не веднаш. Многу одамна научив дека разговарањето за уметноста на Би, како и многу други аспекти од нејзиниот живот, беше забранета тема.

Се сетив на ноќта кога имав петнаесет години, кога јас и мојата братучетка Рејчел се скривме во нејзиниот бар, го најдовме шкафот со темни врати од трска и испивме четири шотови рум секоја, додека возрасните играа карти во соседната соба. Се сеќавам дека посакував собата да престане да се врти. Тоа беше последен пат да пијам рум.

Би се врати со два зелени гордона, микс од лимета и краставица, измешани со цин, обичен сируп и посипани со морска сол. „Па, да чуеме за тебе“, рече подавајќи ми чаша.

Се напиив голтка, посакувајќи да имав да кажам нешто. Што било. Повторно ја почувствував грутката во грлото и кога ја отворив устата да кажам нешто, немаше зборови, па погледнав надолу во мојот скут.

Би кимна со главата како да разбираше.

„Знам“, рече таа. „Знам“.

Седевме заедно во тишина, зјапајќи во хипнотичките пламени на огнот, сè додека не почувствував како очните капаци ми стануваат тешки.